№ 18 (פערטער יאַרגאַנג) פרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל נייטראַלער וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאָמענטס-פרייז:

מאָנאַטלעך	40 גראָש
פערטל-יאָרלעך	1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך	1 זל.
פאַר א קוואַרטל	2 זל.

אַנאָנסן-פרייז:

פאַר א וואָרט טעקסט 10 גראָשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 14 maja 1937 r.

ביאַלע-פּאָדל., פרייטאָג פ' במדבר תרצ"ז, 14 מאַי

● KINO MIEJSKIE ●

דעמאָנסטרירט פון היינט ביז דעם 18 ה. מ. איינשליסלעך יאַן הערשאָלט אינם פילם

„די פאַרגעסענע סימפאָניע"

פון 19-טן ביז דעם 21 איינשליסלעך

„אַדיו" — א פילם — א שיינע דערציילונג

פון 21-טן ביז דעם 25 ה. מ.

אַננאַבעלאַ אינם פילם

„די נאַכטפאַר דער שלאַכט"

מעלדונג

זונטאָג דעם 16 ה. מ. (א. שבועות) פּינקטלעך 5 נ. מ. קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ביבליאָטעק „תּרבּות"

די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג

פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

איינלאַדונגען ווערן פאַנאַנדערגעשיקט.

צו דער בר-מצוה פון מיין פלימעניק ליבעלע ליכטענבוים ווינטש איך די עלטערן און דער גאַנצער פאַמיליע צו האָבן פון אים פיל נחת זאָל ער דערצויגן ווערן לתורה, לחופה ולמעשים טובים

בּעני בּאָרענשטיין.

דער פאַמיליע ליכטענבוים!

צו דער

בר-מצוה-פייערונג

פון אייער יונגסטן זון ליב — ברכות פון דערציען אים אַלס נאַציאָנאַלן ייד און אַלס ווירדיקן זון פון זיין פאָלק

שיקט

חיים מיאָדעק.

קיילטשע ווינאָגראַד!

צו אייער חתונה מיט ה' ב. בינשטאָק

— מיין האַרציקסטן ווונטש

ש. טענענבוים (יאַנאָוו-פּאָדל).

צו דער חתונה

פון קיילע ווינאָגראַד מיט ה' בערל בינשטאָק ווינטשן מזל-טוב און אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן

פאַמיליע טשערוואָנאָגורא.

פרוי, פרעג זיך אַליין

צי ביסטו גליקלעך?

ווערסט קיינמאָל נישט זיין גליקלעך, טראָגן אַלע דיינע מעלות, טראָגן די שענע טאָאַלעטן, ווען עס וועלן דיר מיאוס מאַכן די האָר אויפן פּנים, אונטער די אָרעמס, אויף די הענט, פיס, אויבערשטער ליפ אָדער אַנדערע ערטער. די ווערסט פטרן איינמאָל אויף אַלעמאָל (אָן צוריקער) אין אַן ווייטאָק די אומנויטיקע באַהאָרונג — וזיט דער הילף פון אונזער פּרעפּאַראַט

„בעמיטאָד"

נאָכן באַנוצן אים וועלן די האָר אויף די דערמאָנטע ערטער שוין קיינמאָל נישט אָנוואַקסן. דאָס איז אַ זיכער מיטל, אַ הונדערט פּראָצענטיקעס.

מיר בעטן אָנצוגעבן אייער אַדרעס מיר וועלן איבערשיקן אַ בראָשור אומזיסט.

כעמישעס לאַבאָראַטאָריום

„בעמיטאַר"

Warszawa, Okuniewska 10.

מאָבּיליזאַציע פון אַלע מענער

צום קאַמף מיט דער עפּאָכע-מאַכנדער דעראָבערונג!

וועסט זיין שטאַרק ווי אַ לייב
וועסט זיך פרייען ווי אַ קינד.

יעדער מאַנסביל וועט אָנגעבן זיין אַדרעס, שפּעטסטנס ביז 25 מאַי און ער וועט באַקומען אַ הורכוועריקע זאַך פון טאַגטעגלעכן געבוריך וואָס איז אומבאַדינגט נויטיק פאַר יעדן מאַנסביל אָן אויסנאַם, אַ פאַרהייראַטער צי קאַוואַליער, אַלט צי יונג, רייך צי אָרעם — יעדער מוז באַזיצן די

עפּאָכע-מאַכנדע דערפינדונג

ווייל דאַן וועט ער קאָנען זאָגן, אַז ער איז אַן אמתער מאַנסביל

אונזער דערפינדונג: ווערט נישט קאַליע, מקאָן אים נוצן איבערן גאַנצן לעבן

וואָס איז די סענסאַציע פון טאָג?

זי וועט דיר געבן די גרעסטע זאַטיספאַקציע אינם לעבן.

גיב נאָר אָן דיין אַדרעס, שרייב אויף אַ פּאָסט-קאַרטל.

ביאָכעמישעס לאַבאָראַטאָריום

„נעמיטאָר"

Warszawa, Okuniewska 10.

באַקאַנטמאַכונג.

דאָס נייע געעפנטע געשעפט אונטער דער פירמע

„עפעקט"

באַזיצט אַ גרויסן אויסוואַל פון דאַמען-און-קינדער-קאָנפעקציע, קינדער שפּיל-צייג ווי אויך ספּעציעלע פאַרטעכער און ווייסע קעלנער פאַר שול-קינדער

צו ביליגע פרייזן.

קומט און איבערציגט אייך אויף ראָג גראַבאַנאָווער ראָג שול-הויף

דער פאַמיליע לאַנדאַו אין לאָשיץ!

צום טויט פון אייער הייסגעליבטן מאַן און פאָטער

בעריש ז"ל נ"ע

אויסדריקן מיר טיפסטן מיטגעפיל

חיים מיאָדעק.

באַקאַנטמאַכונג

די קינדסטיקע וואָך פאַר איך אָפּ אַלס טוריסט קיין סאָוו.רוסלאַנד. די יעניקע פּערזאָנען, וועלכע ווילן מיטגעבן גרוסן צו זייערע דאָרט וווינענדע נאָענטע, קענען עס טון אין פאַרלויף פון די יום-טוב-טעג פון 10—12 פרי.

מיט אַכטונג

ב. באָרענשטיין

אַכטונג ביאַלע און אומגעגנט!

איך מאַך באַקאַנט אַלע מיינע קליענטן, אַז מיין

יובילער וואַרשטאַט

איז צוריק טעטיק

אויף יאַטקאָווע 14.

מענדל גאָלדשמידט.

„STER"

רעדאַגירט פון ד"ר מ. קליינבוים

פרייז 30 גר. צו האַקומען אין אַלע צייטונגס-קיאָסקן

אַדרעס פון רעדאַקציע: וואַרשע. קרולעווסקא 29 אַ.

אויפקלערונג

כפאָדער אויף דעם ה' בעריש באָרענשטיין, דאָס ער זאָל גיין מיט מיר אין פאַרלויף פון דריי טעג צו אַן הערן-געריכט. אין קעגנפאַל וועל איך זיין געצוווּנגען דעם ענין איבערצוגעבן אין געריכט.

לייב ליפּיעץ.

אַלע קומען מאָנטאָג דעם צווייטן טאָג שבועות אויפן דאַנסינג פון „טאָז"!

באַראַנאָוו — ביאַלע

וועגן דער קאָנפערענץ פון די 31 ג"ח-קאַסעס, וועלכע איז פאָרגעקומען די וואָך אין ביאַלע, קענען מיר ליידער אונזערע לעזער וויינציג וואָס מיטיילן, גאַנץ איינפאַך. די קליקע פון דער ביאַלער ג"ח-קאַסע האָט דעם „וואָכנבלאַט" נישט געלאַדן און מיט — רעכט, ווייל נאָך וואָס האָבן זיי געדאַרפט, אַז סוֹאָל זיין עדות צום אויפצייכנען דעם באַשולדיקונגס-אַקט, וועלכן אינספעקטאָר טאַראַשטשאַנסקי האָט אויפן אַדרעס פון ביאַלע געליינט. נאָך וואָס?

•

די איניציאַטאָרן פון נישט צולאָזן די פרעסע צו דער קאָנפערענץ, האָבן אָבער אַ קליין ביסל אַ טעות געהאַט. דוקא טאַראַשטשאַנסקיס רעדע האָבן מיר יאָ געהערט און מיר גיבן זיי איבער פאַר אונזערע לעזער.

•

אינספעקטאָר טאַראַשטשאַנסקי האָט רעדנדנדיק וועגן דער ראָלע פון די ג"ח-קאַסעס אין יידישן געזעלשאַפטלעכן און עקאָנאָמישן לעבן, האָט אָנגעוויזן ווי נויטווענדיק סאיז, אַז אַ קאַסע זאָל געפירט ווערן נישט אין דער אינטענציע פון עמיצן טון שלעכטס, נאָר פון טון גוטס. אַ קאַסע — האָט געזאָגט ה' טאַראַשטשאַנסקי — איז געמאַכט געוואָרן צו לינדערן די נויט נישט צו מערן קיין קריגערייען, נישט אויסצופירן קיין פריוואַטע אַמביציעס.

אַ ג"ח-קאַסע דאַרף זיך באַמיען צו האָבן וואָס מער מיטגלידער, רייכע מיטגלידער וועלכע זאָלן נישט נעמען קיין הלוואות, נאָר צאָלן מיטגלידס-אָפּצאָל און פון דעם געלט אויסצוהאַלטן די קאַסע-אַדמיניסטראַציע, נישט רייסן ביי די לווים פּראָצענטער, ווייל דאַמאָלסט הערט עס אויף צו זיין אַ אָן פראָצענטיקע ג"ח-קאַסע נאָר עפעס אַ קרייזל וואָס האַנדלט מיט הלוואות.

אַ ג"ח-קאַסע — זאָגט ווייטער אינספעקטאָר טאַראַשטשאַנסקי — דאַרף זיין אומגערינגלט מיט ליבשאַפט, די אַטמאָספערע דאַרף זיין אַ פריינדלעכע, נישט קיין קריגערישע. אויף קיין פאַל טאָר קיין ג"ח-קאַסע זיך נישט פאַרנעמען מיט קיין פּאָליטיק. מטאָר נישט אין קיין ג"ח-לאָקאַל זאַמלען קיין אונטערשריפטן צו קיין ליסטע פון גמינע-וואַלן. מטאָר אוודאי און אוודאי נישט אויספרעסן יענעמס שטימע פאַרן פרייז פון געבן אַן הלוואה.

אַלס קעגנזאַץ צו דער „פרידלעכער טעטיקייט" פון דער פאַרוואַלטונג פון דער היגער קאַסע דערציילט אינספעקטאָר טאַראַשטשאַנסקי אַ פאַל מיט אַן אָפּגעברענטער ג"ח-קאַסע, וווּ אַלע ביכער זענען פאַרברענט געוואָרן און גלייך נאָך דער שרפה איז די קאַסע צוריק אויפגעשטעלט געוואָרן, ווייל באַראַנאָווער יידן האָבן די קאַסע אַרומגערינגלט מיט פיטעט, באַראַנאָווער ג"ח-קאַסע האָט נישט געפרעסט קיין שטימען, האָט נישט געפירט קיין פּאָליטיק פון קיין „איך" דאַרום איז באַראַנאָוו געלונגען צוריק אויפצושטעלן איר קאַסע און קריגן גרעסערע קרעדיטן.

•

באַראַנאָוו איז נישט ביאַלע, אין דעם האָט זיך די „דזשאָינט" - דעלעגאַציע געהאַט אַ מעגלעכקייט איבערצוצייגן שוין דערפון אַליין וואָס ביאַלער יידן אפילו די, וועלכע האָבן יאָ באַקומען איינלאַדונגען צו דער קאָנפערענץ, האָבן אויך נישט געפונען „אַהין" צו גיין. פון עטלעכע הונדערט געבעטענע געסט זענען געקומען אפשר... פיר. וועגן דאָס נישט באַזוכן די קאָנפערענץ האָבן זיך געפרעגט די וואַרשעווער געסט, אַלע אָנוועזנדע (אויסער מיט זיינע אונטערלעקערס, פאַרשטייט זיך) האָבן אינספעקטאָר טאַראַשטשאַנסקיס רעדע אויפגענומען ווי אַ באַשולדיקונגס - אַקט קעגן דער היגער ג"ח-קאַסע און איר „פירער".

זום — קאַ.

אַ אומגעצווונגענער ענטפער

מיר האָבן דינסטאָג באַקומען אַ רעגיסטרירטן בריוו פון ה' ש. באַטשקאַ מיט פאָלגנדן אינהאַלט (די ווערטער און די קלאַמערן — דאָס זענען אונזערע באַמערקונגען: סטיליסטישע און גראַמאַטיקאַלישע)

Do

Pana Redaktora Tygodnika „Bialer Wochenblat"

w Białej-Podlaskiej.

W tygodniku W. P. z dn. 7 maja r. b. Nr. 17, na stronicy czwartej w kronice wydrukowano **(co!)** p. t. „jak deleko sięga denuncjacyjna-psychoza w Białej". W tym wypadku **(?)** aczkolwiek moje nazwisko nie jest wyraźnie wskazane, to jednakże cień pada na mnie, zwłaszcza, że dziesiątki osób ciągle się do mnie zwracają, twierdząc **(a może pytając?)** dlaczego ja to milczę **(?)** i czy rzecywiście sprawa tak się przedstawia, t. j. że rzekomo żądałem wynagrodzenie**(a)** za zaprzestanie lub zawieszenie **(?)** denuncjacyj.

Zechce Pan Redaktor łaskawie mi zapodać **(?!)**, od kogo Pan Redaktor wiadomości te otrzymał, kto jest rzekomym **(1)** „maklerem" **(?)** i kto jest owym rzekomym**(2)** p. „G". **(!)** gdyby (G) zaś Pan Redaktor w terminie do dni 2-ch nie uczynił zadość memu wezwaniu, wtedy zmuszony będę wyciągnąć z tego jaknajdalej idące konsekwencje **(jakie)** skierowane przeciwko Panu.

Z poważaniem (—) **Szoel Baczko.**

Biała-Podl., dn. 11 maja 1937.

ה' באַטשקע!

הגם איר האָט געשיקט אייער בריוו רעגיסטרירט, הגם אין פּוילישן, הגם איר פילט זיך, אַז ממיינט אייך, דאָך האָט דאָס אַלץ צו אונז קיין שייכות נישט, ווייל שרייבנדיק וועגן „מסירה-פסיכאָז" וואָס האָט אַרומגעכאַפּט ביאַלע און נישט אָנרופנדיק קיין נאָמען האָבן מיר זיך באַוואָרנט, אַז קיינער זאָל נישט קענען זאָגן: „מען מיינט דעם אָדער יענעם", מיר האָבן געשריבן אָ ן אַ נ אָ מ ע ן כדי די אַלע וועמען דער פסיכאָז האָט פאַרכאַפּט, זאָלן פילן אַז ממיינט זיי און — האָבן חרטה.

דאָס וואָס „אַזש ובנדליקער" מענטשן זאָגן, דאָס ממיינט אייך, אינטערעסירט אונז אַזוי ווייניק ווי דאָס וואָס איר וווינט אויף גראַבאַ אָווער גאַס. מיר האָבן קיינעם נישט געזאָגט, אַז ממיינט דעם אָדער יענעם, מיר האָבן אויך נישט קיינעם צו עפּעס ענלעכעס באַפּולמעכטיקט צו זאָגן. אויף אַזוי פיל וועגן דער נאָטיץ, איצט וועגן אייער בריוו.

1 אין אַ רעדאַקציע פון אַ יידישער צייטשריפט קען מען שרייבן — בעסער געזאָגט איז ראַטזאַמער אַליין צו שרייבן אין יידישן ווי צו בעטן עמיצן יענער זאָל שרייבן אַ גרייזיקע פּוילישע בריוו.

2 ווער צווינגט אייך צו פילן זיך ווי יענער גאַר אין באַד, וואָס האָט דער ערשטער אויף דער באַמערקונג פון בעדער, דאָס אַלע גאַראַנים זאָלן פאַרלאָזן די באַד געפרעגט: „צי איז מיין זעקסער קיין זעקסער נישט?" גלייכער איז צו זיין קלוג און שווייגן.

3 פון ווען אָן איז אַ פריוואַט פּערזאָן באַשאַנקען געוואָרן מיט מאַכט צו הייסן זיך אַרויסגעבן רעדאַקציע-סודות? וואָס פאַר „יוריסט" האָט אייך איינגערעדט, דאָס איר קענט עפּעס ענלעכעס פאָדערן? אינטערעסאַנט צו וויסן!

4 איר ווענדעט זיך צו אונז מיט אַ ביטע „טובה-מעסיק" (łaskawie) און איר ענדיקט מיטן טראַשען, מיט קאָנסעקווענצן (דרך אגב די געגנו).

5 ה' באַטשקאָ! איר ווײצט אונז אין דעם פאַל טוויזנט מאָל אונשולדיק, אויב מיר וועלן אייך באַמערקן, דאָס איר קענט קיין צייטונג ווי געהעריק נישט לייענען. זייט אַזוי גוט און לייענט נאָך אַמאָל די נאָטאַטקע, וועט איר דאָרט געפונען אַ וואָרט: „ווי האָט געזאָגט" און דאַן וועט איר בעסער פאַרשטיין די גאַנצע נאָטיץ. אויב נאָכן נאָך אַמאָל איבערליינען וועט אייך ווייטער שווער זיין זי צו פאַרשטיין — דאַן ווענדעט זיך צו עמיצן וואָס קען יאָ לייענען.

6 מער מעגלעך, אַז דאָס גאַנצע שרייבן איז איבעריק, ווייל דער טערמין פון צוויי טעג האָט זיך געענדיקט נעכטן 4 נ. מ. דאַן — בלייבט אונז נישט מער ווי צו וואַרטן אויף „ווייטגייענסטע קאָנסעקווענצן.

רעדאַקציע

„ביאַלער וואָכנבלאַט".

אַנקעטע פון יידישןווירטשאַפטלעכן - קאָמיטעט צו אַלע יידישע קהלות

דער יידישער ווירטשאַפטלעכער קאָמיטעט האָט זיך געווענדעט צו אונזער רעדאַקציע, צו מאַכן אויפמערקזאַם די אַלע יידישע קהלות, וואָס האָבן ביז איצט נאָך נישט געענטפערט אויף די זיי צוגעשיקטע אַנקעטע וועגן דער ווינטער-הילף-אַקציע אין 1937, אַז די אַנקעטע האָט נישט בלויז אַ טעאָרעטישן ווערט, נאָר זי פאַרפאָלגט אויך אַ פּראַקטישן ציל פון גרויסער באַדייטונג.

דער יידישער ווירטשאַפטלעכער קאָמיטעט האָט געקריגן הבטחות פון די צענטראַלע - אָרגאַנען פון אַלגעמיינעם ווינטער-הילף קאָמיטעט וועגן אַ יושרדיקער באַפרידיקונג פון די יידישע נויטן — סאיז זער וויכטיק אויף וויפל די הבטחות זענען געוואָרן מקוים. סאיז אויך נייטיק צו וויסן, ווי גרויס סאיז געווען די באַטייליקונג פון דער יידישער באַפעלקערונג אויף דער זייט פון די געבער. כקאָן אויסקומען אַמאָל צו ווערן זיך קעגן אומבאַגרינדעטע און אומגערעכטע פאָרווורפן.

מיר מאַכן אויפמערקזאַם די היגע יידישע קהלה אויף דער וויכטיקייט פון דער אַנקעטע.

קויפט אויס דעם שקל!

ווען דער מאַן ליגט אין קימפעט...

נישט געשטראָפט, הערט איר, זאָל מען ווערן מיט אַ ווייב אַ פרנסה-געבערין.

אַז אַ ווייב איז אַ פרנסה-געבערין, גייט זי אין די הויזן און אָך און ווי צו דעם מאַן, וואָס דאָס ווייב גייט אין די הויזן!

אַז דאָס ווייב איז אַ פרנסה-געבערין, איז דער מאַן קיין מאַן נישט, אַ שמאַטע איז ער, נישט קיין מאַן. אַ דינסט איז ער, אַ שקלאַף. אָן אַם — אָן אַם מיט אַ באָרד און פּאות — זאָל אונז מענער, גאָט אָפּהיטן פאַר ווייבער — פרנסה-געבעריןס...

יאָ, רבותי, זינט מיין יענטעלע איז געוואָרן די פרנסה-געבערין, בין איך אויס מאַן געוואָרן. וואָס איר ווילט בין איך, נאָר נישט קיין מאַן. ווייניק וואָס איך האָב פאַרלוירן מיין פרנסה, מיין געלט, מיין געשעפט, מיין סחורה, האָב איך נאָך, נישט פאַר אייך געדאַכט, נישט פאַר קיין שום ייד געדאַכט — אויך מיין מאַנשאַפט פאַרלוירן.

מיר, איך מיט מיין יענטעלען, האָבן זיך געטוישט מיט די ראָלן: מיין יענטעלע איז דער מאַן און איך — דאָס ווייב. מיין ווייב איז די פרנסה-געבערין און איך אין קער אויס די שטוב, [illegible] בעט אויף די בעטן, מאַך פייער אין דער קוך. וואַש אָפּ דאָס קינד, צוואָג אויס די קעפּלעך, גיב אַכטונג סקינד זאָל ליגן טרוקן... וואַש אויס אַ פּאָר „שטיקלעך", גיי אין געוועלב. אין דער יאַטקע, טרעפט מען זיך מיט אַנדערע מענער. וואָס די ווייבער זייערע זענען די פרנסה-געבערין, שטעלט מען זיך אַוועק מוטלען און אַז איך קום אַהיים, מאַכט מיין יענטעלע געוואַלדן: שלימזל! טויגעניקס! קאַליע-געמאַכטע נשמה!

אַזוי לאַנג זיצט מען אין דער יאַטקע נאָך פלייש? האָסט שוין געכאַפּט אַ מוטל מיט דיינע פּשיאַטשעלעס?

וואָס פאַראַ פלייש האָסטו גענומען: אויף אַ יוך, צי אויף אַן איינגעקאָכטץ?

אַזאַ שוואַרצע וועלט זאָלסטו מיר האָבן מיטן קצב צוזאַמען, פאַרע חלק ער האָט דיר געגעבן, שטיינער מיט ביינער — כאַביס!..

הער איך אויס מיין יענטעלעס געוואַלדן און שווייג, אַ ברירה האָב איך נישט צו שווייגן? אַז איך בין געוואָרן אַ יידענע. מוז איך אַלץ פאַרליב נעמען. יעדן טאָג גיט זי מיר אַן אַנדערע אַרבעט; אַ מאָל גיט זי מיר די וועש צו פאַריכטן, לאַטקעס איינצונייען, איבערצופוצן די פענסטער, אָפּשמירן די פאַדלאָגעס, איבערצוציען דאָס בעטגעוואַנט און טאָמער האָב איך נישט וואָס צו טון, גיט זי מיר די זאָקן צו פאַרצירוען.

דאָס ערגסטע איז אָבער מיט די וועש; אַז סמאַכט זיך אַ וועש, ווינטש איך מיר דעם טויט. טאָמער הויבט זי אָן מיט מיר צו רעדן „לשון קודש", וויל איך אַנטלויפן ווו דער שוואַרצער פעפער וואַקסט.

— געדענק, זאָגט זי, אַז די זה טרחנט טוב, מדאַרף איר אָבער קוקן אויף די ידים, ווייל די זה איז אַ שטיקל לקח.

געדענק, אַז די זה קאָן אכלן פאַר צוויי סוסים און איז מבין כל דבור.

נאָר פאַרפאַלן, אַז איך מיט מיין יענטעלען האָבן זיך געטוישט מיט די ראָלן, אַז איך בין געוואָרן אַ יודענע, העלפן דאָך נישט קיין חכמות, טו איך אַלץ, וואָס אַ יודענע דאַרף טון, אָבער אַז איך וועל נאָך ליגן אין דער קימפעט אויך, אַז איך וועל האָבן אַן עסק מיט אַן אַקושער דאָקטאָר אויך — אויף דעם, זעט איר, האָב איך מיר, אַלס מאַנספּערשוין, נישט גערעכט.

הערט-זשע, ליבע מענטשן, וואָס עס האָט מיט מיר דאָ נישט לאַנג פּאַסירט: אַנומלט זאָג איך צו מיין ווייב: דו

אויף די „טאָז" פערוויילונגען ווײַלן זיך אַלע אויסגעצייכנט. קומט אויפן דאַנסינג!

פון ביאַלער לעבן

פון „הילפס-פאַריין" לטובת דעם „מושב-זקנים"

זונטאָג איז פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון אַלע מיטגלידערינס פון „הילפס-פאַריין" לטובת דעם מושב-זקנים. אין דער פאַרזאַמלונג האָבן זיך אויך באַטייליקט די ה"ה: ש. קאַליכשטיין, מ. אָרלאַנסקי, מ. לעבענבערג, י. לעווי, מ. ראָדזינעק און ח. מיאָדעק.

סאיז מצד די פרויען מיטגלידערינס פון קאָמיטעט באַריכטעט געוואָרן וועגן דעם קלאָגנדיקן מצב אין דער ווירטשאַפט פונם אַנשטאַלט און ספּעציעל וועגן דעם, וואָס סאיז נישטאָ די נויטיקע וועש און מלבושים פאַר די זקנים-ות.

נאָכן באַריכט פון דער פרעזעסין שוואַרץ, האָט זיך אַנטוויקלט אַ דיסקוסיע וועגן אופן פון אַדורכפירן די „וועש און מלבושים-אַקציע" אין וועלכער סהאָבן אָנטייל גענומען כמעט אַלע אַנוועזנדע.

סאיז איינשטימיק באַשלאָסן געוואָרן אַדורכצופירן אַן אַקציע פאַר שאַפן וועש און מלבושים צווישן דער ביאַלער ידישער באַפעלקערונג.

די אַקציע שליסט אויס דאָס אָנעמען אַלטע זאַכן, נאָר דורכאויס נייע, עווענטועל געלט.

צו דעם צוועק ווערט געעפנט אַ „פרעסע-רינג".

אויפן אָרט האָט זיך די רעדאַקציע פון „וואָכנבלאַט" באַשטייערט מיטן פאַרעפנטלעכן דעם „רינג" אָן אַ שום באַלוינונג (אויף דער גאַנצער צייט פון די מאַטעריעלע מעגלעכקייטן וואָס דאָס „וואכנבלאַט" וועט האָבן און — דערשיינען).

דעם „רינג" עפנט וויצע-בירגערמייסטער יוליאַן אַבראַמאָוויטש מיט 20 זל.

פרוי ליקע ליכטענבוים אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בר-מצוה-פייערונג פון איר זון לייב שענקט אַ שטיקל לייוונט און רופט אַרויס:

וואָלף טשאַרנע (וואַרשע) מלמד (ווידזעווסקע מאַנפ. לובלין), פרוי וויזענפעלד בילה און פרוי פיגה לוסטיגמאַן און ס. צוועלטוך.

ל. ווינבערג גיט 5 זל.

פרוי ג. זילבערבערג גיט 5 זל. און רופט אַרויס: חיה אָרלאַנסקא.

פרוי ג. וויינשטאָק גיט 3 זל. און רופט אַרויס פרוי שרה'טשע שיינבערג.

פרוי י. ליביען גיט אַ פּאָר ליילעכער און רופט אַרויס זלמן פרידמאַן (בריסק), מינדל נאָרטמאַן.

פרוי ל. שוואַרץ גיט 2 זל. און רופט אַרויס פרוי חאַניע האָפער, פרוי רוניע סוקנאָוו און פרוי יונגערמאַן.

פרוי מ. ראָדזינעק גיט 2 זל. און רופט אַרויס: די פרויען גראַבמאַן, ח. ווינאָגראַד, ר. ראָדזינעק און פעלדמאַן. שאר פראַניע, פרוי צימבאַליסט, קאָרנבלום, עדלמאַן ה' נטל אַלטביר און פרוי וואָליצקא שרה לאה (וואַרשע).

פרוי צ. מינץ גיט 2 זל. און רופט אַרויס פייטשע בלומענפעלד (ראָדזין), זיסל ראָזמאַרין און טויבע לוסטיגמאַן.

פרוי קעלמאַנזאָן גיט 2 זל. און רופט אַרויס: ס. באַכראַך, ס. וויזענפעלד.

פרוי ש. זוכערמאַן גיט 2 זל. און רופט אַרויס צביה פלאַס, איטקע טענענבוים, בריינטשע גאָלדוואַסער.

פרוי סירקוס גיט 3 זל. און רופט אַרויס איר זון הרצל סירקוס (אַמעריקא), פרויען ב. פּושיק, א. גאָלדשטיין, א. שיינבערג און יעקב קאָהן (אַמעריקא).

פרוי קלאַדניעוו גיט אַ טישטעך און רופט אַרייס די פרויען צ. ראָזענצווייג, ר. גאָלדפעלד, ה' ווייצמאַן און פרוי ח. ל. זאַק.

פרוי פיגה לוסטיגמאַן ענטפערט פרוי ליכטענבוים און גיט 2 מענער-העמדער (נייע) און רופט אַרויס די פרויען ח. בערמאַן, ע. אָרלאַנסקי און טעמע דזשענציאַל.

פרוי ל. טוכשניידער גיט 2 זל. און רופט אַרויס פרויען ש. ווישליצקי (ראָדזין), נעכע האָפער (לוקאָוו) ד"ר ב. סינקעלשטיין (ביטען) אַדוו. ביאַלאָסטאָצקי (לוקאָוו) ה' בעניע באָרענשטיין, און שמואל גאָלדשטיין (וואַרשע).

פרוי טאָקאַרסקא מ. י. גיט 2 אָנטוכער (נייע) און רופט אַרויס די פרויען דבורה גאָמפל, חיה האָפער.

פרוי ע. ראָדזינעק גיט אַ ציכל (ניי) און רופט אַרויס פרוי קרייזעלמאַן, ט. ראָדזינעק, יעקב לוסטיגמאַן.

פרוי שניידמיל גיט 1 זל. און רופט אַרויס די פרויען ב. פינקעלשטיין, העניע פינקעלשטיין (צינאַמאַן) און פערל שניימאַן.

פרוי פערל שניימאַן ענטפערט מיט 1 זל. און רופט אַרויס די פרויען בילע אוטשען, הדס ראָזענצווייג און חיה לעבענבערג.

פרוי מאַניע קאָהן גיט 1 זל. און רופט אַרויס פרויען: העניע שיינבערג, רותל לעבענבערג (וואַרשע).

פרוי הירשזאָן גיט 1 זל. א. ר. אַ. פרויען גאָלדע טאָקאַרסקא, דינטשע בירמאַן, פרוי מירטענבוים און מאַניע פלאַשניאַק (וואַרשע).

פרוי שטיינגאַרט גיט 1 זל. א. ר. אַ. פרוי ב. לעווי, ב. קראַמאַרוש, חנה סוקנאָוו, הדס פלוצער.

פרוי לאַשטשעווסקי גיט 2 קילאָ פּאַקאָסט (צו שמירן די פּענטעטער דאָרט) און רופט אַרויס די פרויען מאַכטשע פעסל ליכטענשטיין פרוי באָרנשטיין, צינה קראַמאַרוש (וואַרשע), ל. קראַמאַרוש (ראָוונע), י. זילבערשטיין (בריסק).

אויסער די אַרויסגערופענע פּערזאָנען רופט אַרויס דער קאָמיטעט אַלס גאַנצער די ה"ה: דיר. פון ראַאַבעס פאַבריק ה' אינזש. פינקעלהויז, פרוי ש. און ה' קליינסבערג, פרוי און ה' יאַמניק, פרוי און ה' פישמאַן, פרוי און ה' האַלפערן, פרוי און ה' עדלשטיין, דאָס זיי זאָלן זיך באַשטייערן אויף דער אַקציע און דערוואַרט פון זיי אַ ווירדיקע און אַנטשפּרעכנדע נתינה.

*

די אָרגאַניזאַטאָרן פון „רינג" האָבן צווישן זיך פאַרטיילט די אַרבעט אויף פאָלגנדן אופן:

פאָרזיצנדע פרוי ל. שוואַרץ, סעקרעטאַר ח. מיאָדעק, קאַסירערין פרוי לאַשטשעווסקא.

אַלס אינקאַסענטן פאַרן ערשטן רעוויר (פיעראַצקע גאַס) פרויען ליכטענבוים – זוכערמאַן.

II-טער רעוויר (מאַרק פון מאַגיסטראַט ביז פיעראַצקע גאַס) די פרויען ליפיעץ -- טאָקאַרסקא.

III-טער רעוויר (מאַרק פון יאַטקע ביז קרומקע גאַס ווי אויך וואַרשעווער) פרויען שניידמיל – שניימאַן.

IV-טער רעוויר (בודקעוויטש, קרוטקע. נאַרוטאָוויטש רעפאָרמאַצקע) הירשזאָן – קאהן

V-טער רעוויר (יאַנאָווער, פּאָסט און וואָנזקע) פרויען קעלמאַנזאָן – מינץ.

VI-טער רעוויר (גראַבאַנאָווער) פרויען קלאַדניעוו – ליסטיגמאַן.

VII-טער רעוויר (פּראָסטע) פרויען מ. ראָדזינעק – ע. ראָדזינעק.

VIII-טער רעוויר (וואָליע) פרוי טוכשניידער און ה' מ. ראָדזינעק.

IX-טער רעוויר (שול-הויף, סאַדאָווע, גאַרניזיאָרסקע, פילסודסקע) פרויען לאַשטשעווסא – שטיינגאַרט.

X-טער רעוויר (אויסער שטאָטישע) ה' משה לעבענבערג.

דער קאָמיטעט בעט אַלע אַרויסגערופענע, דאָס זיי זאָלן די זיי באַזוכנדע „פאָרלעך" אויפנעמען גוט, נישט הייסן קומען „אַ צווייט מאָל" און שפּענדן לויט זייערע מעגלעכקייטן נעמנדיק אין אַכט דעם אַזוי וויכטיקן ציל פון דער איינמאָליקער אַקציע.

די אַלע אַרויסגערופענע ווערן אויך געבעטן (ווי ווייט מעגלעך) פריער פאַרן באַזוכן זיי, צוגרייטן אַ ליסטע וועמען אַרויסצורופן (סזאָרף נישט זיין דוקא קיין פרויען – מענער אויך) און זייערע שפּענדונגען אַריינצואָרגן צו איינעם פון פאָרל אונטער וועמענס רעוויר זיי פאַלן אַרונטער.

די אינקאַסענטן וועלן אויף אַלע

אַ כוליגאַנישער אָנפאַל פון אַ „פעדאַגאָג"

פרייטיק אָוונט איז צו אַ רעדאַקציע מיטגליד אונזערן צוגעלאָפן דער „לערער" פון דער אַזוי גערופענער „יידיש-העברעאישע נ. מ.-שולע „תרבות" משה סמאָלאַר און האַלטנדיק אין האַנט אַ אייזן און אויף די ליפן אַ כסדר איבערגעחזרטן „יאַב טוואָי מאַט" אים געוואַלט שלאָגן.

סאיז געוואָרן אַ צוזאַמענלויף. דער באַפאַלענער האָט נישט געהאַט בדעה צו פאַרמעסטן זיך מיט אַזאַ איינעם, נאָר דעם ענין געוואָלט איבערגעבן דעם שול-אינספעקטאָר, כדי צוצונעמען ביי אַזאַ „פעדאַגאָג" די מעגלעכקייט אין „זיין גייסט" צו דערציען דעם יונגן דור קינדער, וואָס באַזוכן נאָך זיינע „קורסן".

אָפּגעהאַלטן האָט אים דאָס וואָס די טעג קומט פאַר די אַלג. פאַרזאַמלונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און ער האָט געוואָלט אָפּוואַרטן און זען, וואָס פאַר אַ שטעלונג די חברים וועלן פאַרנעמען צום ענין „שולע"בכלל.

נאָר דעם איינציקן אומשטאַנד האָט ער צו פאַרדאַנקען, דאָס וואָס ער איז נאָך „לערער"...

צו דעם ענין וועלן מיר זיך נאָך אומקערן.

אַ גראַנדיעזע יום-טוב-פאַרווײַלונג

„טאָז", וועלכע האָט שוין איר „מאַרקע" אין אַ ינאָרדענען דערפאָלגרייכע און גוט אַ...זירנדע אונטערנעמונגען, אָרדנט איין מוצאי-שבועות מאָנטאָג ביינאַכט אַ גראַנדיעזן יום-טוב-דאַנסינג

די הכנסה דערפון איז באַשטימט לטובת דער האַלב-קאָלאָניע פון „טאָז".

אַלע דאַרפן מיטהעלפן צום מאַטעריעלן דערפאָלג פון דאַנסינג דורך גיין זיך — ווײַלן.

פאַרן מאָראַלישן דערפאָלג זאָרגט שוין „טאָז".

דערהאַלטענע זאַכן אַרויסגעבן קוויטירונגען.

דער קאָמיטעט באַמערקט נאָך אַמאָל, דאָס אויב עמיצער וויל געבן „אין נאַטור" דאַרפן די זאַכן זיין נייע נישט קיין גענוצטע.

אַכטונג!

מאָנטאַג 2 נ. מ. קומט פאָר אין מושב-זקנים

אַ פאַרזאַמלונג

פון אַלע מיטגלידער און מיטגלידערינס פון „הילפס-פאַריין".

איינלאַדונגען ווערן נישט אַרויסגעשיקט

ווייסט יענטעלע, איך פיל מין עפעס נישט מיט אַלעמען, כהאָב שטאַרקע לייב-שמערצן, דער קאָפּ האַקט מיר ווי מיט האַלערס.

נו, האָט זיך מיין יענטעלע נישט וויסן געמאַכט און געשיקט נאָכן דאָקטאָר.

— גיי — האָט זי געזאָגט צו דער טאָכטער — צום דאָקטאָר אויף פילסודסקיעגאָ נומער... און זאָג אים ער זאָל באַלד קומען.

צום שלימזל ווינען דערנעבן צוויי דאָקטוירים: אַ אייגערלעכער דאָקטאָר און אַן אַקושער דאָקטאָר איז מיין טאָכטער צוגעגאַנגען צום אַקושער, און דאָ הויבט זיך אָן די אמתע מעשה:

איך ליג מיר אַזוי אין בעט מיט אַ קאָמפּרעס אויפן בויך. הער איך פון דער קוך אַ געשפּרעך צווישן דאָקטאָר מיט מיין טאָכטער:

— שוין לאַנג קראַנק?

אָך! געוועזן געזונט און פריש, גערוימט, געפוצט, געצערעוועט, געוואַשן געקאָכט מיטאָג און נאַכט-עסן, געקומען פון דער יאַטקע און גענומען שרייען אויפן בויך.

— אַהאַ — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט — געקומען פון דער יאַטקע ווי תמיד זון פלוצלונג דער בויך... זייט אַזוי גוט, זעט טאָל זיין הייס וואַסער, גרייט צו אַ שיסל מיט זייף און אַ האַנדטוך.

וואָס עפעס הייס וואַסער? צו וואָס דאַרף ער אַ שיסל מיט זייף מיט אַ האַנדטוך? נאָר מסתמא ווייסט ער דאָך וואָס ער זאָגט, ער איז דאָך פאָרט אַ דאָקטער!..

פלוצלונג עפנט זיך די טיר פון שלאָף-צימער און סקומט אַריין אַ אַלטער איינגעהויקעטער פאַרשוין מיט אַ ווייסער שערץ, מיט אַרויפגעשאַרטע אַרבל, טאַפּט מיט די הענט, אַ האַלב בלינדער, שאַרט זיך צו צום בעט און נעמט מיך אויפן פאַרהער:

— ווי לאַנג איז ביי אייך דער שמערץ?

— פון הייגט אָן.

—וויפל קינדער האָט איר?

— 7, זאָלן לעבן און געזונד זיין.

— ווי אַלט איז דאָס יונגסטע?

— אַ האַלב יאָר.

— זענען אַלע געבורטן געווען נאָרמאַלע?

— אָבער צו וואָס דאַרפט איר דאָס וויכן?

— אַז איך פרעג אייך זאָלט איר מיר ענטפערן, זענען אַלע געבורטן געווען נאָרמאַלע?

— נאָרמאַלע.

— אָן קאָמפּליקאַציעס?

— אָן קאָמפּליקאַציעס.

— האָט איר נישט אַמאָל געטון אַ שווערע אַרבעט?

— יאָ, געוואַשן די פּאָדלאָגע.

— אַהאַ!

האָב איך דאָך געזען, אַז כהאָב געטראָפן אַ אַלטן שוטה, וואָרום וואָס פאַראַ סמיכות-הפרשה האָט מיין בויך-ווייטיק צו מיין ווייבס געבורטן? ווי קומט מיין בויך צו קימפעטן? האָב איך מיך אויסגעדרייט מיטן פנים אַראָפּ און לאָז ער רעדן צום דאַשעק.

געזען, אַז איך ענטפער נישט, האָט ער אַראָפּגעצויגן די קאָלדרע און גענומען דריקן און קוועטשן און דערביי האָט ער גערעדט צו זיך:

— אַ האַרטער בויך!..

וואָס וייטער איז געווען, קען איך אייך לײדער נישט איבערגעבן, גענוק, אַז איך בין אַראָפּגעשפּרינגען פון בעט געכאַפּט דעם אַלטן דאָקטאָר ביים קאָלנער און אים אַראָפּגעוואָרפן פון אַלע טרעפּ.

איך האָב געוואוסט, אַז איך בין געוואָרן אַ יודענע, אַז כט זאָלץ וואָס אַ יודענע דאַרף טון, נאָר אַז כוועל ליגן אין דער קימפעט און וועל האָבן אַן עסק מיט אַן אַקישער דאָקטאָר — פון דעם האָב איך נישט געוואוסט...

איר הערט יידן, באַהיט און באַשירעמט זאָלט איר ווערן פאַר ווייבער פרנסה-געבערינס!

י. א—ק.

„טאָז" מסכים צו דערטיילן אַ הלואה צו עפענען דעם שפּיטאָל אין ביאַלע

אַלס רעזולטאַט פון ראַטמאַן ווינאָגראַדס אינטערווענץ אין וואַרשע, איז אָנגעקומען אַ ספּיציעלע בריוו פון דער „טאָז"-צענטראַלע, דאָס זיי זענען מסכים צו דערטיילן אַ גרעסערע הלואה (לאַנגטערמיניקע) דער היגער גמינע אויף צו עפענען דעם שפּיטאָל און אויף איינקויפן די נויטיקע אינסטרומענטן ווי אויך אַ רענטגען אַפּאַראַט.

זיי מאַכן אָפּהענגיק דאָס דערטיילן די הלואה פון אויסאַרבעטן דורך דער קהלה אַ רעאַלן בודזשעט און פון פאַרזיכערן דעם שפּיטאָל אַן עקזיסטענץ אויף כסדר.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָלט געווען אַ גרויסער סקאַנדאַל, אַז די קהלה זאָל אַדורכלאָזן אַ געלעגנהייט, דאָס דער שפּיטאָל זאָל געעפנט ווערן.

עס איז אַ דרינגנדער חוב פון דער גמינע-פאַרוואַלטונג צוצוטרעטן מאַכן דעם בודזשעט בכדי צו פאַרזיכערן די עקזיסטענץ פון יידישן שפּיטאָל.

סאַניטאַר-קאָמיסיע ביי דער אַרבעט

די סאַניטאַר-קאָמיסיע איז צוגעטרעטן אַדורכצופירן לוסטראַציעס איבער די הויפן און שפּייז-געוועלבער, כדי פעסטצושטעלן דעם סאַניטאַרן מצב.

די הויז און געוועלבער-אייגנטימער דאַרפן דעריבער אַכטונג געבן וועגן ריינקייט, אין קעגנפאַל וועט זיי די קאָמיסיע צוציען צו פאַראַנטוואָרטלעכקייט

ענדערונגען ביים אויסמעסטן דעם קהלה-שטייער

אָנהויבנדיק פון ערשטן יאַנואַר 1938 וועט דער קהלה-שטייער אויסגעמאָסטן ווערן לויט דער הויך פון פּאַטענט, וואָס דער צאָ'ער באַנוצט אויף זיין געשעפט, לויט דער הויך פון שטייער פון אומבאַוועגלעכע גיטער און איינקונפט-שטייער, פאַר פּערזאָנען וואָס באַקומען דאָכאָד פון פרייע פּראָפעסיעס אָדער אָנגעשטעלטע ביי פּערזאָנען, וואָס באַזיצן נישט קיין אונטערנעמונג אָדער הייזער און צאָלן נישט קיין איינקונפטס-שטייער — וועט דער שטאַט גענומען ווערן אין דער הויך פון 5 זל.

פאַרקויפט ווייסמאַנס הויז אויף אַ ליציטאַציע

דאָס הויז פון ה' מ. ווייסמאַן אויף ראָג פּילסודסקי גאַס און פרייהייטס-פּלאַץ איז געוואָרן אַרויס געשטעלט אויף אַ ליציטאַציע דורך ה' מ. יוד איז פאַריקן פרייטאָג פאַרקויפט געוואָרן פאַר 53.600 זל. צו פרוי שרה גליקסבערג.

זאַכקענער ביים באַשטימען דעם הכנסה-שטייער

אין זיין אורטייל פון 13-טן פעברואַר 1936 (נר. 124.16) האָט דער העכסטער טריבונאַל פעסטגעשטעלט די טעזע, אַז אויב אַ שטייער-צאָלער פאַררופט זיך אין זיין רעקורס אויף אַ זאַכקענער, כדי פעסטצושטעלן דעם פּראָצענטיקן ריוח פון דער אונטערנעמונג לגבי זיין אומזאַץ, דאַרף דער זאַכקענער אויסגעהערט ווערן.

פּאָסט-מאַרקן מיט פּאַפּיר צוזאַמען

די פּאָסט האָט אַרויסגעלאָזט קאָנווערטן מיט בייגעלעך פּאַפּיר געדרוקט מיט אַ פּאָסט-מאַרקע צוזאַמען פאַרן פרייז פון 25 גראָשן.

די דערמאַנטע קאָנווערטן מיט פּאַפּיר בויגעלעך האָבן זיך געוויזן אין פאַרקער אין די לעצטע וואָכן און ווערן פאַרקויפט אין פּאָסט און פּאָסט-אַגענטורן, די קאָרטספּאָנדענץ וועט זיין פיל פאַרלייכטערטער, אָבער דאָס וועט זיך אָפּרופן אויף די האַנדלס-געשעפטן און געוועלבער.

די יאָרצייט-פייערלעכקייטן נאָכן מאַרשאַל פּילסודסקי

נאָך דינסטאָג האָט זיך שוין געלאָזט מערקן די צוגרייטונגען צו די פייערלעכקייטן נאָכן מאַרשאַל. אויף טייל ערטער האָט מען נאָך פון דינסטאָג נ. מ. אַרויסגעשטעלט אויף אָנגעזונע ערטער דאָס בילד פון מאַרשאַל אַרומגענומען מיט קרעפּע.

דינסטאָג אָוונט איז אין דער דערגאַנצונגס-שולע פאָרגעקומען אַן איינדרוקספולע אַקאַדעמיע פאַר דער יוגנט פון דער שולע.

מיטוואָך פרי אין די היגע געבעטהייזער פאָרגעקומען גאָטס-דינסטן. אין די אָוונט-שעהן איז פאָרגעקומען אין „שטאַטישן-זאַל" אַן אַקאַדעמיע.

8.45 האָט די סירענע אָנגעזאָגט, דאָס סהויבט זיך אָן די 3 מינוט שווייגן. אַלע וואָס האָבן זיך געפונען אין גאַס זענען מיט ענטבלויזטע קעפּ געבליבן אויפן אָרט און געשוויגן די דריי מינוט.

אויך אין דער שול האָט דער חזן געמאַכט אַן אל-מלא-רחמים. די שול איז געווען פיל מיט מענטשן, מהאָט אָנגעזען, דאָס די יידן פילן אַז דער מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי פעלט זיי גאָר שטאַרק, נישט איינער האָט געזאָגט דאָס ווען ער וואָלט נאָך געלעבט, וואָלט דער אַנטיסעמיטיזם אין פּוילן אַזוי נישט געשטיגן הויך... גאָר הויך...

פון דער קרן-היסוד-אַקציע

צו דער יערלעכער קרן-היסוד-אַקציע איז צו אונז געקומען, דער חבר צבי לעוו. חבר לעוו האָט שבת בעתן דאַווענען גערעדט פאַר די מתפּללים אין „תּרשיש". 3 נ. מ. פאַר אַ געשלאָסענעם קרייז פון געלאַדענע תּורמים און געסט.

זונטאָג, מאָנטאָג און דינסטאָג זענען געווען געווידמעט די איינגלעכע באַזוכן פון די תּורמים.

די רעזולטאַטן פון דער אַקציע זענען זער צופרידנשטעלנדע.

פון שטאַטישן קרן היסוד קאָמיטעט האָבן מיר דערהאַלטן אַ גענויעם באַריכט פון דער אַקציע, צוליבן מאַנגל אין פּלאַץ, וועלן מיר אים פאַרעפנטלעכן אין קינפטיקן נומער.

איינגעפירט געריכטס-וואַקאַציעס

די נאַוועלע צום געזעץ וועגן דער אָרדנונג פון די געריכטן האָט איינגעפירט אַ נייעס, וואָס איז נויטיק צו וויסן פאַרן ברייטן עולם, דהיינו: פון 1 יולי ביז 15 אויגוסט איינשליסלעך איז געריכט-וואַקאַציעס.

אויב פריער זענען געווען אומאָפיציעלע געריכטס-וואַקאַציעס אין דער אורלויב-צייט, ד. ה. ספּלעגן זעלטענער פאָרקומען געריכטס-זיצונגען, איז אָבער נישט געווען קיין געזעצלעך פעסטגעשטעלטע צייט, ווען די טעטיקייט פון דער געריכטס-פּראָצעדור ווערט אָפּגעשטעלט. די נייעס באַשטייט אין דעם, וואָס אין דער וואַקאַציע-צייט לויפן נישט די געריכט-טערמינען. אויב דער אָנהויב פון אַ געוויסן טערמין, לאָמיר זאָגן פון דערלאַנגען אַן אַפּעלאַציע, זאַלט אויס פונקט אין דער פעריען-צייט, הויבט זיך אָן דער טערמין צו רעכענען פונם ערשטן טאָג נאָך די פעריען, ד. ה. פון 16-טן אויגוסט. פאַרקערט, אויב אַ געוויסער טערמין, לאָמיר זאָגן פון צושטעלן אַ דאָקומענט, ענדיקט זיך אין מיטן וואַקאַציעס, דעם 30 יולי אַ שטייגער, דאַן ווערט די צאָל טעג, וואָס פאַלט אויס אויף זייער וואַקאַציע-צייט, אין דעם פאַל 13 טעג, איבערגעטראָגן אויף נאָך די וואַקאַציעס. אויב אָבער אין דער פון די וואַקאַציעס ענדיקט זיך אַ יאָריקער אָדער לענגערער טערמין, דאַן ווערט דער טערמין פאַרלענגערט ביזן 15 סעפּטעמבער.

נישט אויף אַלע מינים פּראָצעסן

ווענען אָבער חל די געריכטס-וואַקאַציעס. זענען נישט חל אויף קרימינעלע, אינצידענטאַלע ענינים, באַנקראָט-ענינים עקזעקוציע און באַוואָרענונג, ציווילע שטרייט-ענינים ביז 300 גילדן, ענינים, וואָס שטאַמען פון אַרבעטס-באַציונגען, אַלימענטן, שוץ פון באַזיץ, עקסמיסיע, וועקסל-ענינים און באַוואָרענונג פון באַווייזן.

דאָס געריכט קען אָבער לויטן פאָרשלאָג פון אַ צד אויף אַ נישט עפנטלעכער זיצונג אָנערקענען יעדן ענין פאַר אַ דרינגענדיקן און נישט אָנווענדן צו אים די תּקנות וועגן געריכטס וואַקאַציעס.

וויכטיק פאַר האַנטווערקער!

אין געזעץ וועגן אינדוסטרי-שטייער ווערט צוו. אַנדערן געזאָגט, אַז אויב אַ האַנטווערקער באַזיצט אין זעלבן הויז, ווו ער האָט דעם האַנטווערקער-וואַרשטאַט אויך דעם פאַרקויפס-פונקט פון זיינע אויסאַרבעטונגען, איז ער פריי פון אויסקויפן אַ ספּעציעלן האַנדלס-פּאַטענט.

דאָס פינאַנס-מיניסטעריום האָט איצט אַרויסגעגעבן אַ ספּעציעלן צירקולאַר, אין וועלכן סווערט אויפמערקזאַם געמאַכט די שטייער-אַמטן, אַז אויב דער פאַרקויפס-פונקט פון די האַנטווערקער-אויסאַרבעטונגען געפינט זיך אין זעלבן הויז, וואָס דער האַנטווערקער-וואַרשטאַט, דאַן דאַרף דער פאַרקויפס-פונקט באַטראַכט ווערן אַלס אַ טייל פון וואַרשטאַט און איז פריי פון צוצאָלן דעם לאָקאַל-שטייער.

וועגן רעגיסטרירן לערן-אָבמאַכן

ווי באַקאַנט, ווערן געמאַכט דורך דער האַנטווערקער-קאַמער גרויסע שוועריקייטן ביים רעגיסטרירן אָבמאַכן מיט לערן-יונגלעך וואָס האָבן נישט דורכגעמאַכט קיין „פּאָווסעכנע" אָדער פּריוואַטע קאָנצעסיאָנירטע שול.

אינם לעצטן נומער פון „זשעמיאָסלאָ" איז אָבער דערשינען אַ נייע וויכטיקע דערקלערונג פון אַ האַנדלס און אינדוסטרי-מיניסטעריום, וואָס באַזייטיקט אַט די שוועריקייטן. עס איז נעמלעך דאָרט פאַרעפנטלעכט געוואָרן אַן אָפּיציעלער בריוו פון האַנדל און אינדוסטרי-מיניסטעריום פון 7-טן אַפּריל ה. י. לויט וועלכן מדאַרף אמת ביים רעגיסטרירן די אָבמאַכן מיט די לערן-יונגלעך אין פּרינציפּ פאָדערן אַ באַווייז, אַז דאָס לערן-יונגל האָט דורכגעמאַכט אַ שול, אויב אָבער ער קען אַזאַ באַווייז נישט צושטעלן טאָר דאָך נישט זיין קיין מניעה ביים רעגיסטרירן זיין אָבמאַך. דאָס הייסט אַלזאָ, אַז לויטן אויפטראָג פון מיניסטעריום דאַרפן די האַנטווערקער-קאַמערן נישט מאַכן קיין שום שוועריקייטן ביים רעגיסטרירן די לערן-יונגלעך, וואָס האָבן נישט דורכגעמאַכט קיין „פּאָווסעכנע" אָדער אַנדערע שול.

אַלע די, וועלכע וועלכע מהאָט אָנטזאָגט צו רעגיסטרירן זייערע אָבמאַכן צוליב דער אויבנדערמאָנטער סיבה, דאַרפן זיך דעריבער איצט ווענדן צו די האַנטווערקער-קאַמער וועגן צוריקציען דעם אָפּזאָג, באַרופנדיק זיך אויפן דערמאָנטן בריוו פון מיניסטעריום פון 7-טן אַפּריל 1937.

דער פאַראייניקטער קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יידישער מלאכה אין פּוילן.

פילם-נייעס

נאָך דער ערשטער סעריע גוטע פילמען, איז דעם „שטאַטישן-קינאָ" ווידער געלונגען צו אַנגאַזשירן זיך אין אַ רייע גוטע, פּראַכטפולע פילמען פון דער נייעסטער פּראָדוקציע.

דאָס „שטאָטישע-קינאָ" וועט דעמאָנסטרירן שוין פון מאָרגן אָן דאָס באַרימסטע בילד פון 1937 א. נ. „די נאָרגעסענע סימפאָניע"

עס איז אַ בילד פון אַ וואָטער, וועלכער האָט אין לעבן אַלץ פאַרלוירן: די פרוי, די קינדער, די היים, די מעגלעכקייט צו פאַרדינען און שוין האַרט ביים סוף פון זיין לעבן, אַ דאַנק אַ צופאַל, געפונען זיין ייִנגסטן זון — אַ באַרימטן קאָמפּאָזיטאָר. דאָס בילד איז רייך אין רירנדע מאָמענטן.

סאיז אַ בילד וועגן אַ מענטש, וואָס אַלע און אויך ער אַליין האָבן אים געהאַלטן פאַר אַ „געענדיקטן" און האָט דאָך נאָך אויפגעלעבט. סאיז אַ פילם וואָס גיט צו מוט און אויסדויער.

„אַדיו" אַ פילם וועגן אַ פאָר פאָלק, וואָס מוזן זיך צוליב מאַטעריעלע אומשטענדן צייטווייליק שיידן.

„אַדיו" שילדערט די איבערלעבענישן פון די פּאָר פעלקער, פון די זיין ליבנדע הערצער וועמען דער גורל צעשייד. זיי מיט געוואַלד

„אַ נאַכט מאַר דער שלאַכט"

אַ פילם מיט דער באַרימטער אַזאַבעלן אין דער הויפּט-ראָל. מיר זען דאָרט דאָס לעבן אויף די פראַנצויזישע קריגס שיפן, מיר זען אַנאַבעלען אין פּראַכט פון איר טאַלאַנט – אַלס פרוי פון אַ שיפס-קאַפּיטאַן, וועמען סטרעוואָרטעט אַ שווערער אורטייל פון קריגס-טריבונאַל און וועמען דאָס עדות זאָגן פון זיין אייגענער פרוי קען אים רעטן, אָבער...?

אַלע ווערן געבעטן זיך דערמאָנען ... צו פאַראינפאָרמירן!

אַכטונג! אַכטונג!

דעם 7-טן יאַנואַר ה' י. איז אין לובאַרטאָווער בית-המדרש פּלוצלינג געשטאָרבן אַן אומבאַקאַנטער יידישער בעטלער, מער-ווייניק 62 יאָר אַלט, הויך 167 צענטימעטער, שאַטין, קורצע האָר, גלייכע פיגור, נידריקער שטערן, נאָרגנאַרטיקע ברייטע, גרויסע אויגן, שמאָלע שפּיציקע נאָז, קליינע שמאָלע ליפּן, אָן עטלעכע ציין, מיטלמעסיקע אויערן, אַ בלייך רונדיק פּנים, דער לינקער טריט פון פיס דעפאָרמירט און הינקנדיק אויף אַ פיס, ער פלעגט גיין אונטערגעשפּאַרט אויף צוויי שטעקנס, אָנגעטון אַן אַלטע באַאשקענע היטל, אַ ווינטערדיק לייבל אויסגעוואָטעוועטס אויף באַרכאַן קראַטקירטע אויף גרין און רויט, אַן אַלט אָפּגענוצט כאַלאַטל, אַ שאַרע וועסטל מיט פּאַסיקלעך, שאַרע ציינענע הויזן, הויכע שוואַרצע שטיבל און אַ ווייס לייוונט העמד מיט פּיאַלעטענע גלייכע פּאַסקעס.

די אַלע וועלכע דערקענען דאָס בילד און קענען עפּעס אינפאָרמאַטיוועס וועגן פאַרשטאָרבענעם אויפגעבן ווערן געבעטן זייערע ידיעות שיקן אין ביאַלער פּאָליציי-פּאָסטן אָדער אין די יידישע קהלות, כדי איבערצושיקן זיי קיין ביאַלע.

אינפאָרמאַציעס וועגן אומבאַקאַנטן פאַרשטאָרבענעם קען מען אויך שיקן אין רעדאַקציע „ביאַלער וואָכנבלאַט".

[illegible]

Redaktor wydawca: Chaim D. Miodek. Druk. „Express" Biała-Podlaska Pilsudskiego 6.